

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Thomae Młodzianowski Poloni, Societatis Jesu,
Praelectionum Theologicarvm Tomus**

**Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682**

Difficultas V. Potuitné Christo dari Præceptum rigorosum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82973](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82973)

sine ulla præconsultatione libertatis Christi; ut videre fuit in primo signo rationis.

OBJICITUR 2. Si ex libera Christi determinatione est factum, ut moreretur; cur dicit, *Si possibile est, transcat calix.*

RESPONDETUR. Dicit id, ex mente Patrum, ut ostendat se veras passiones habere, adeoque timorem mortis, vel id dixit, ratione præcepti jam sibi impositi.

INSTABIS. Hanc explicationem non ostendere verum mandatum; quia hoc mandatum nullo distinguitur à prædefinitionibus: & tamen prædefinitiones non sunt mandata.

RESPONDETUR. Quid si quis diceret, etiam prædefinitiones esse mandata? Sed quidquid sit de hoc, ex alio id principio solvitur: nempe quod in re, & à parte Dei, mandatum & prædefinitio sit idem; sunt enim actus Dei, adeoque idemmet Deus; per ordinem autem ad connotata, per ordinem ad æquivalentiam, per ordinem ad proportionem cum creatis, discernuntur. Nam prædefinitio indicat non nisi appetitum Dei, quo appetit effectum v. g. gratificationem: qui appetitus fundatur in ejus sanctitate, & communicativitate sui; jam autem mandatum importat ordinationem, oriundam à titulo superioritatis; & procedit, secundum dominiū jurisdictionis; de quo in materia de justitia.

OBJICITUR 3. Totam hanc difficultatem moveri posse, de illo præcepto, facto in primo signo rationis; adeoque nos non respondere difficultati, sed solum materiā difficultatis mutare.

RESPONDETUR. Ad hoc esse responsum, de quo agitur difficultas maximè, nempe de morte & meritis. Nec in ordine ad hoc, debet salvari libertas Christi, ut nos sanctificaret, vel non sanctificaret: hoc enim, quod est nos sanctificare, oriebatur ex decreto facto, ut esset Christus caput gratiam & gloriam influens. Porro non erat liberum Christo, ut esset tale caput; cum motivum capitis, præcesserit decretam substantiam Incarnationis, respectu cujus, illud motivum habuit se per modum causæ, adeoque antecedentis. Si autem illud motivum præcessit ipsam substantiam Incarnationis; hoc ipso præcessit ipsam libertatem Christi: cum libertas Christi supponat ipsam substantiam Christi. Quod si motivum capitis præcessit ipsam libertatem Christi; præcedere etiam debuit id, quod est innexum illi ipsi formalitati capitis: formalitati autem capitis innectitur sanctificatio nostra.

DIFFICULTAS V.

Potuitne Christo dari Præceptum rigorosum?

Hæcenus dicta supponunt, Christo præceptam esse mortem: potest autem dubitari, An Christus capax fuerit præcepti, intellige, rigorosi: Tractat hanc quæstionem Aldrete disp.

73. & affirmat, Christum, quamvis non esset capax præcepti comminativi & coactivi, ut habetur sect. 3. n. 7. Fuisse tamen capacem præcepti in conscientia obligantis: ut habetur sect. 4. n. 1. Contra Esparza quæst. 32. docet, Christum esse incapacem præcepti, obligantis in conscientia. *Pensande sunt imprimis rationes utriusque partis.*

Punctum Difficultatis 1.

Argumenta partis affirmantis.

EXPENDUNTUR ea, quæ disputat Aldrete disp. 73.

1. ARGUMENTUM ab autoritate.

1. AUTHORITY est Joan. 10. *Mandatum accepi à Patre meo.* Similia habentur Joan. 14. quæ accipi de proprio præcepto, nullum est incommodum.

RESPONDETUR. Esse incommodum, ob argumenta inferius ponenda. Deinde, procedit id, de præcepto respectu eorum, quæ poterant præcipi, & non præcipi, adeoque à Christo, salvâ suâ impeccabilitate, fieri vel non fieri: non autem de illis, quæ non poterant honesta actione exerceri: ita tamen, ut etiam respectu illorum priorum, non sit latum præceptum, cum omnibus circumstantiis, cum quibus fertur aliis, v. g. cum comminatione, item sine prævisione, quid esset factura creatura? quæ prævisio adhibetur in præceptis Christo latis, idque titulo tuendæ ejusdem libertatis.

INSTABIS. Ex Autoritate Augustini, tom. 4. lib. 2. de Sermone Domini in monte, condistinguentis observantiam consiliorum, ab observantia mandatorum, admittentisque utrumque in Christo.

RESPONDETUR. Concedo id distingui debere, & admitti in Christo; nam etiam respectu aliquorum, dicebat Deus, hoc bonum est factum, sed te ad hoc non obligo: in hocque stat consilium, respectu autem aliorum dicebat Deus, Fac hoc, obligo te ad hoc, à quibus ceteroqui potuisset abstinere, vel licitâ aliâ actione facere oppositum. Sed inde non sequitur, debere jam illud concedi præceptum, tanquam comminativum. Quando autem dicit Aldrete, non debere recurri ad improprias distinctiones præcepti, aliàs non rectè distingueret Augustinus præcepta à consiliis; qui non ignorabat, sub impropria acceptione præcepti, comprehendere divinum beneplacitum, id etiam non convincit. Quia nos respectu Christi admittimus, non solum beneplacitum divinum, sed etiam præceptum rigorosum, licet non cum imperfectionibus. Eodemque modo explicari debent Bernard - Tertullian - Laurent - Justinianus.

2. AUTHORITY itidem & Scriptura. Quia aliter loquitur Christus, de observatione consiliorum; v. g. *Si vis perfectus esse*, &c. aliter de observatione præceptorum; *Si vis ad vitam ingredi.*

gredi. Et tamen, eodem tenore loquitur, de præceptis à se, & à discipulis servandis, ait enim Joann. 15. *Si præcepta mea servaveritis, manebitis in dilectione mea, sicut ego Patris mei præcepta servavi.*

RESPONDETUR. Loqui Christum de executione præcepti, non autem de modo & materiâ lati præcepti, neque enim hoc vult textus. Si non loquitur de materia lati præcepti, & quoddam sit idem objectum præcepti rigorosi, respectu discipulorum, ac respectu Christi; consequenter, poterant illi in aliquibus obligari, in quibus præceptum rigorosum Christus non habuit. Unde quando adducit Anselmum, non negantem proprium præceptum respectu Christi, id non convincit; quia nos tale præceptum admittimus, modo explicato.

3. AUTHORITY est Concilii Alexandrini, & Agathonis Papæ, sed explicari debent eodem modo, ut prædicta.

INSTAT. Quia Concilium Francofordiense, discurrens contra Elipandum, asserentem, Christum esse servum, & probantem id ex Illa. c. 42. respondet, *Et si eum, inquit, Propheta servum nominasset; non tamen ex conditione servitutis, sed ex humanitatis obedientiâ, quâ factus est Patri obediens, usque ad mortem.* Ubi Concilium, videns negari non posse, Christi humanitatem, esse sub dominio Dei, exigitivo operationum ex iustitiâ, noluit negare hanc facultatem exigendi; sed negavit, talem obedientiam fuisse ex servitute.

RESPONDETUR. Concedo, humanitatis fuisse, obedientiam erga Patrem; sed nego, obedientiam hanc fuisse comminativam, &c.

2. ARGUMENTUM est. Nemini negare licebit, Deum, ratione domini proprietatis, erga humanitatem, potuisse à Christo operationes exigere, quas si per impossibile Christus negaret, utique peccaret; ergo etiam potuit illi imponi præceptum.

RESPONDETUR. Sicut in nostris principiis, non datur Dei, respectu creaturæ, rigorosa iustitia, dominiumque rigorosum proprietatis; ita non dabitur præceptum solum, comminativum. Disparitas etiam est: quia exigentia illa, titulo domini proprietatis, potest habere suum effectum; si enim illa non esset, non reddidisset Christus illa, quia nec habuit determinationem, ut independentem ab illo dominio, opera illa solverentur ex iustitia, hinc illius exigentiæ habebitur effectus, nempe solutio ejus, ad quod solvendum, non supponitur determinatio irrefragabilis. Independentem autem ab omni præcepto, jam erat in Christo determinatio servandi leges naturales, nempe titulo unionis hypostaticæ; hinc respectu illorum objectorum, fuisse essentialiter otiosum præceptum. Et sicut non datur præ-

ceptum essentialiter otiosum, quo Deus imperet Petro, ut sit homo, cum ad hoc, ut sit homo, essentialiter aliunde determinetur; ita & in Christo, esset essentialiter otiosum, præceptum servandæ legis naturalis, respectu autem aliorum objectorum, admisimus quidem præceptum, sed ex suppositione prævisi consensûs Christi, in illud objectum.

INSTAT 1. Sicut humanitas Christi, est sub dominio proprietatis, ita etiam est sub dominio jurisdictionis: ergo, sicut à Christo exiguntur opera titulo proprietatis; ita exiguntur titulo jurisdictionis.

RESPONDETUR. Negavimus supra rigorosum dominium, iustitialis proprietatis, Deo respectu creaturæ; hinc non tenebit antecedens. Disparitas etiam est: quia exigentia antecedentis non erit frustra, secus hæc secunda.

INSTAT 2. Nemo negat possibile fuisse, ut Christus veteri legi subderetur; idque de facto admittunt aliqui: legique Dei æternæ consent, cum S. Thoma, fuisse subditum. Imò Suarez docet, potuisse illum subdi etiam legibus humanis.

RESPONDETUR. Negando illum potuisse subdi, salvâ libertate, nisi illa præconfulatur. Nego item, subdi potuisse, cum titulo comminationis. Deinde, quia præcepta veteris legis (suppono ceremonialia) præcepta item humana, (quæ suppono versari circa actiones, alias de se non peccaminosas) habuissent etiam respectu Christi effectum, cum aliunde non esset ad hanc partem determinatus; secus respectu aliorum præceptorum, & materialium. Quando autem Theologi dicunt, legi Dei æternæ fuisse Christum subjectum: hoc significatur, non potuisse Christum non facere, quod lex dicebat; sed non quia lex dicebat: cum aliunde, illa non dicente, esset ad hoc determinatus. Unde erat subjectus legi objective acceptæ, seu materialiter: hoc est, determinabatur ad hoc faciendum, quod lex æterna dicebat; sed nego quod dici debeat subditus legi, quâ lex est; cum illa respectu Christi, in talibus, frustra foret.

INSTAT 3. Affirmant aliqui Theologi, confirmationem in gratia, non tantum præbere auxilium efficax, ad non peccandum, sed etiam auferre libertatem ad peccandum, necessitate antecedenti; & tamen supponunt obligatos illos fuisse, præceptis graviter obligantibus, idem dicendum de Beatissima Virgine.

RESPONDETUR. Negando quod confirmatio in gratia auferat libertatem. Sed si auferret, essent quidem obligati quoad objectum: quia non possent non velle illud objectum; sed non obligatione formali, quia hæc frustranea esset: cum illud non posset non servari, quod deberet præcipi. Quod autem dicit Aldrete, præduram esse hanc responsum, id ipsum probare

probare debuisset. Et durum quidem est, tales non fuisse subditos legi, diligendi Deum; hoc sensu, quasi potuerint non diligere Deum, salvâ sanctitate; sed id nos non dicimus. Sed non est durum dicere; tales non fuisse subditos legi, hoc est, independentem à lege, habuisse determinationem, ut diligerent. Simile quid videre est in Deo, obligato se diligere; respectu cuius non est licitum, ut se non diligit; non formatur tamen respectu illius, lex determinans, ut se diligit. In nostris principiis, quæ non ponunt autem libertatem, confirmatione in gratia, sed dicunt, confirmatos in gratiâ posse peccare, licet non sint peccaturi; hoc ipso possunt esse capaces præcepti rigorosi, quia adhuc possunt peccare: impossibile autem erat Christo peccare.

3. ARGUMENTUM. Tenebatur Christus non mentiri, Deum diligere & colere, universaliter, que tenebatur lege naturali. Ergo stat verum propriumque præceptum, absque facultate illud violandi.

RESPONDETUR. Lege naturali tenebatur Christus, non quia lex est formaliter, sed materialiter, & objectivè sumpta.

INSTAT 1. Non est de ratione legis, esse comminativam: sed sufficit, ut reddat illicitam carentiam operis præcepti, quæ per voluntatem Superioris potest reddi illicita; & sicut potest dari lex, quæ ad pœnam obliget, non autem ad culpam: ita dari potest reddens objectum illicitum, & prohibitum, quæ nullo modo pœnam minetur.

RESPONDETUR. Concedo, quod non sit de ratione legis esse comminativam; sufficit, ut reddat illicitam carentiam operis præcepti, per voluntatem Superioris: sed supposito, quod illa voluntas frustranea non foret; foret autem frustranea: cum aliunde sit determinatio, ut hoc non nisi fiat. Concedo ulterius, in lege, aliud esse vim obligandi, quæ appellatur potestas directiva: & aliud vim subjiciendi ad pœnam, quæ appellatur coercitiva. Concedo item posse priorem non nisi illâ vim exerceri; sed nego, quod exerceri possit, circa ea, ad quæ est aliunde essentialis determinatio; si supponatur directio illa esse præceptiva.

INSTAT 2. Sicut ex natura mendacii, confurgit cognitio in Christo, necessitasque ad non mentiri; ita ex præcepto ad non vitandam mortem, confurgit determinata in Christo necessitas, ad non vitandam mortem. Ergo constituitur illud objectum malum moraliter, quia prohibetur.

RESPONDETUR. Concedo totum: sed nego, posse dari in Christo dictamen, ratione præcepti v. g. non mentiendi, necessitans ad vitandum mendacium; cum Christus dicat sibi frustra imponi, tale præceptum.

INSTAT 3. Quia supposito, quod Christus non possit mentiri, sequitur, quod sit capax præcepti; idque ideo: quia supponitur Christum nihil posse efficere, contra legem naturalem; idque ideo, quia violatio legis naturalis est turpis. Ergo similiter posset esse necessitatus, elicere aliquem actum tendentem in objectum honestum, quia ommissio talis actus esset turpis. Ergo Deus, pro suo beneplacito, potest respectu Christi, constituere in ratione objecti turpis, ommissionem alicujus actus; quia ejus ommissio est contra rationem. Hoc autem intelligitur nomine præcepti positivi, nempe voluntas Superioris terminata ad existentiam operationis in subdito, quæ constituat illicitam carentiam talis operationis.

RESPONDETUR. Christum non posse quidquam facere contra legem naturalem; hoc est, non posse objectum contrarium illi legi ponere; adeoque non potest quidquam facere contra legem naturalem, specificativè acceptam. Sed nego, hoc sensu, non posse quidquam facere contra legem naturalem, quasi illa respectu Christi esset obligativa; cum quamvis illa non foret, adhuc esset determinatus Christus, ad non mentiendum v. g. consequenter, non ideo id non potest facere Christus, quia violatio legis illius est turpis; sed quia habet essentialem determinationem non faciendi quidquam dissonum naturæ intellectuali. Quod si non ex eo mentiri non potest, quia violatio legis sibi latæ sit turpis: hoc ipso, non est subditus legi naturali, quæ lex est formaliter.

INSTAT 4. Inquiritur hæc ratio, cur Christus careat libertate, ad actus oppositos legi naturali: quæ non alia est, nisi quia peccaret, si tales actus eliceret, hoc autem est, teneri in conscientia non efficere actus illos.

RESPONDETUR. Teneri in conscientia, titulo præcepti formaliter, est subdilegi naturali; sed teneri circa objectum, sibi ceteroqui impossibile, non est subdilegi naturali quæ talis; consequenter, si Christus omitteret agere Deo gratias pro beneficiis, peccaret, essetque hæc ommissio non tantum contra rationem, sed etiam contra Deum: ita tamen, ut oppositum illius sit impossibile; adeoque non detur locus præcepto formali. Concedo, quod peccatum philosophicum possit prohibere Deus, & de facto prohibeat: quia illius prohibitionis habetur efficacia, nempe ut jam, si peccetur, peccetur violatione præcepti divini, inhiibentis objectum illud, quod erat solum Philosophicè malum. Quia tamen objectum illius præcepti, est aliunde impossibile, ut non observetur à Christo: ideo non relinquatur locus præcepto formali; nec haberi potest effectus illius præcepti in Christo.

INSTAT 3. Definitivè peccatum, est dictum, factum, vel concupitum contra legem æternam;

*u

nam;

nam; sed eo casu peccaret Christus: ergo faceret contra legem æternam.

RESPONDETUR. Dictum, factum, vel concupitum, sumi hic universaliter, tam pro dicto, facto, concupito objectivo, seu quod concupiscitur; quam pro concupiscentia formali. Lex item sumitur, vel pro lege materialiter, vel pro lege formaliter. Christus ergo eo casu peccaret, contra legem, materialiter & objectivè. Vel certè loquebatur Augustinus, de peccato puræ creaturæ rationalis, de quo solum erat illi res.

Ad solvendas alias objectiones.

NOTO 1. Ne dicat Deus, Nolo mentiri, quia mendacium est dissonum naturæ intellectuali: nihil repugnat, ne autem dicat Deus Christo, prohibeo tibi mendacium, repugnat: quia sive dicat hoc illi Deus, sive non dicat, aliunde hoc est Christo impossibile facere; nec potest formari præceptum purè prohibens, reddens illam actionem illicitam: quia sive reddatur illicitum, sive non reddatur, æque impossibile est.

NOTO 2. Non apparet, quid, si respectu Christi non potuit formari præceptum, præcipiens ne id fiat, formari potuerit præceptum prohibens? cum sit incogitabile, esse præceptum prohibens, & non esse præcipiens; cum præcipere, sit definitivè prohibere, constituereque opus illicitum; non purè per modum manifestantis displicentiam, circa illud objectum: sed per modum præcipientis; nec quisquam prohibere potest, nisi præcipiendo, ne hoc fiat; & si negatur, posse aliquid Christo præcipi: debet negari, quod possit Christo aliquid prohiberi.

NOTO 3. Quod scientia de impossibilitate chimæræ, moveat voluntatem Dei, ne velit producere chimæram; licet id non velit Deus, nisi actu necessario; cujus ratio est: quia sicut dantur in Deo, in ordine appetendi, necessitationes, ut amet, vel oderit; ita dari possunt in lineâ Agere, necessariae determinationes, ne scilicet id velit Deus agere, quod scientia dicat, non posse produci. Et certè potest Deus dicere, Nolo producere quidquam, quod non possim producere: ergo apparet, hunc actum præinformatum ab aliquo statu scientiæ: ergo ad illum actus scientiæ movet. Rursus, interrogatus Deus, an velit producere chimæram? respondebit; Nolo, interrogatusque, quare? non respondebit, nescio: sed recurret ad suam scientiam; ergo scientia illa movet, ne fiat.

NOTO 4. Casu quo diceret Christus, quamvis aliunde non impediret, observarem præceptum non mentiendi; idque ex eo, quia hoc præcipit Deus: ille actus non supponeret, Christum aliunde non impediri, ne mentiatur: sed poneret conditionatam; Si non impediret: hinc actus ille non supponeret actualitatem præcepti, sed possibilitatem, sic exprimibilem: mo-

dò non præcipio, sed præciperem, si aliunde non esset tibi impossibile.

NOTO 5. Si respectu Christi non potest dari propriè præceptum negativum prohibens, nec dabitur propriè lex negativa; cum hæc videantur verbis differre.

4. ARGUMENTUM ejusdem à pari.

1. PARITAS. Subiectum, quod est capax elicere promissiones conscientiam ligantes, est capax præcepti in conscientia, quamvis sit incapax peccandi: sed Christus poterat promississe alicui: cur non enim? Et, si Deus promissione potest se ligare, cur non Christus? de factoque quæ judex, (quod illi competit etiam quæ homo est) promittit nobis retributionem. Paritas autem tenet: quia sicut promissio reddit illicitam carentiam actionis promissæ; ita & præceptum carentiam operis justii. Jam autem promissioni obliganti in conscientia, adjungitur divina lex, præcipiens promissori, ut promissus sit.

RESPONDETUR. Negando majorem, & certè Christus est capax præcepti, respectu eorum, quæ aliàs potuisset elicere, actione non peccaminosa: quia in tali eventu datur effectus illius præcepti. Adstrictio nempe voluntatis; qui effectus habetur etiam in promissione: sed hi effectus non habentur respectu eorum, quæ non erant possibilia factu Christo, stante unionem. Promissioni autem adjuncta, lex Dei, non habet respectu Christi rationem legis formaliter: quia sive intelligatur, sive non, æque jam manet impossibile factum, ne illam impleat Christus.

2. PARITAS est. Christus non fuit incapax juramenti; ergo neque præcepti obligantis in conscientia.

RESPONDETUR. Juramentum posse cogitari, vel respectu eorum quæ poterant non fieri, idque actione honesta: vel respectu eorum, quæ non poterant non fieri nisi actione inhonestâ, respectu illorum priorum, potest haberi juramentum, quia & adstrictio, respectu posteriorum, distinguendum est in juramento. Primo, hoc quod est Deum invocare in testem, & hoc etiam tunc haberetur. Secundo, adstrictio & obligatio, hæc tunc frustranea & otiosa esset, sicut & præceptum respectu talium.

3. PARITAS est. Christus erat capax voti, nam etiam Beatissima erat incapax peccandi, & tamen emisit votum perpetuæ Virginitatis. Agnoscunt id Patres fecisse Christum, secundum illud Psal. 21. *Vota mea reddam*, &c. Et si Deus fuit capax aliquid promittendi Christo: cur non Christus Deo? stanteque saltem visione beatâ, est impossibile peccatum, & tamen stante visione, quam habuit Beatissima, ligabatur votis suis: ergo etiam Christus capax præcepti, obligatur in conscientia.

RESPONDETUR. Etiam voti erat Christus capax, non nisi respectu eorum, quæ poterat non fecisse,

fecisse, in quo paritas est, cum præceptis, etiam in simili materiâ, faciendis. Addo, in voto duo distingui posse, (sicut in simili dictum de iuramento) *Primo*, ipsa præcisè obligatio rei maioris. *Secundo* obligatio, ut non possit non facere. Primum illud est primum in voto, possetque dici, quod habeat effectum etiam respectu eorum, quæ non poterat non facere Christus. Secundum autem est secundarium, & frustraneum in Christo: quia si obligaretur voto, siue non, impossibile illi hoc erat factum, si fuit materia, quam ceteroqui non posset non facere Christus.

5. ARGUMENTUM. Quia oppositi supponunt, præfinitionem divinam absolutam, operationum Christi Domini, antecederet revelatam ipsi, ita obligare Christum, ut si per impossibile illi opponeretur, peccaret: quia sic conaretur frustrari voluntatem divinam.

RESPONDETUR. Cum præfinitiones illæ sine respectu eorum, quæ poterat Christus facere, & non facere, honestâ actione, antecederet ante præfinitionem: ideo adhuc datur & præfinitioni, & præcepto locus. Sed nego formatas præfinitiones, respectu eorum, quæ non poterat non facere; consequenter nego, respectu illorum, dari etiam potuisse præceptum.

Punctum Difficultatis 2.

Rationes Partis Negantis.

1. RATIO est ab Autoritate.

1. AUTHORITY est Chrysostomiti. 3. Homil. 59. *Qui à se ponit*, (supple actionem) *præcepto non indiget*. Item Homil. 75. *Nego enim, legislatorem legi subditum esse oportere*. Item: *præceptum* (inquit) *se à Patre accepisse dicens, nihil aliud ostendit, quam idem Patri videri, quod ipse facit*. Et post pauca, *Nihil autem aliud hoc in loco præceptum significat, quam cum Patre concordiam*. Idem habet Homil. 28. in Epist. ad Hebr.

RESPONDETUR. Prima autoritas ostendit, Christo non datum præceptum, nisi præsuppositâ obligatione illius voluntariâ. Secunda loquitur, de subditiōe legi latæ, non præconsultâ illius voluntatē, vel de subditiōe puris creaturis debitâ. Tertia ostendit, non fuisse illud præceptum latum, eo modo, quo nobis; sed præcisè multis, quæ non decerent dignitatem Christi. Quoad alterum, ostenditur libertas Christi, in illis præceptis servandis, quæ venit nomine concordie; sed non negatur, illam ipsam concordiam, Christo intimatam, potestate legislativâ, & reddente Christum obedientem.

2. AUTHORITY Nazian. orat. 4. *Perspicuum est utique, Patrem quidem, redemptionis præceptum accepisse, non tamen quod petierit, aut eo opus habuerit*.

RESPONDETUR. Nazianz. hoc loco significare, quod nulla fuerit Deo necessitas, aut indigentia, ut salvaret hominem; & quod ad hoc, sponte se suâ obtulit Christus; secundum dicta de libertate.

3. AUTHORITY Anselmi lib. 1. *Cur Deus homo*, cap. 9.

RESPONDETUR. Illic non negari, quod illi præceperit mortem. Insuper autoritates hæc solvi possunt, vel de præcepto comminativo pœnæ, vel de præcepto ingenuis indebito, v. g. coactivo, ad quod propositum, assertur ille locus Anselmi ibidem. *Non ergo cogit Deus, Christum mori, in quo nullum fuit peccatum*.

2. RATIO est. Præceptum obligans in conscientia, est obligans sub peccato; at obligare sub peccato, non aliud est, quam obligare sub merito & dignitate pœnæ; dignitas autem pœnæ repugnat, cui pœnâ repugnat: ergo cum repugnat Christo præceptum comminativum, repugnat etiam directivum, obligans in conscientia.

RESPONDETUR. Negando minorem, cum enim definitivè peccatum non sit meritum & dignitas pœnæ, bene salvari potest obligatio sub peccato, sine illo merito, & dignitate pœnæ. Possit item Deus dispensare cum aliquo, de incurfu pœnæ ob peccatum, etiam antecederet, & non dispensare, ne peccet, quod multo magis procedit de istis, quæ nec dispensari à Deo possunt; & tamen circa meritum pœnæ, potest dispensatio, aut potius indulgentia divina intercedere.

INSTABIS 1. Poterat Christus absolute non mori; ergo non fuit illi injunctum præceptum obligans in conscientia, de subeunda morte. Antecedens probatur ex Joan. 10. v. 18. Matth. 27. v. 52.

RESPONDETUR. Distinguendo consequens. Ergo non fuit illi injunctum præceptum, moriendi, non præconsultâ libertate Christi. Concedo, præconsultâ, Nego.

INSTABIS 2. Nomine præcepti impositi Christo, non aliud intelligitur, quam beneplacitum Patris. Unde etiam Marci 4. v. 27. appellatur hoc consilium Dei, quod iudices Christi, decreverant fieri.

RESPONDETUR. Beneplacitum, non est actus legislativi, cum etiam pari & inferiori conveniat, habere complacentiam, cum affectu ut fiat; jam autem præceptum, involvit quidem, ut fiat, sed insuper obligationem, quia teneris, cum volo, nego; quod talis actus Dei non potuerit fieri circa actionem Christi. Quando autem decretum de morte appellatur consilium

* u 2 lium

lium, hunc sensum habet: quia ipse Deus, pro sua libertate, ut consuleret generi humano, & provideret, tale decretum de illius salute formavit.

INSTABIS 3. Christus, mandatum appellat, respectu sui, voluntatem Patris, etiam non obligantem in conscientia, ut habetur Joan. 12. *ipse mihi mandatum dedit, quid dicam, & quid loquar.* Ergo mandatum moriendi, non erat præceptum proprium, obligans in conscientia.

RESPONDETUR. Concedo quidem, quòd interdum mandatum sumatur pro consilio: quia scilicet ita affectus est is, qui illud exequitur, ac si mandato non ligaretur; sed nego exinde sequi, non posse talia verba intelligi, de mandato riguroso; eò, quòd in his quidem, secundum subjectam materiam, debeat id intelligi de materia consilii, alibi de materia præcepti. Deinde negant alii, etiam ea, quæ ponit antecedens, non fuisse Christo mandata.

3. RATIO est. Esparzæ. Comminatio legislativa, est voluntas inferendi aliquod malum, facienti aut omittenti, intimata potenti facere aut omittere, antequam faciat aut omittat; redditque talem actum, vel omissionem, intrinsecè impeditivam boni oppositi; quod impeditivum, si impediatur in æternum, erit peccatum mortale: si ad tempus, veniale. Nam peccatum mortale aut veniale, non aliud est, quàm impeditivum beatitudinis, vel æternum, vel ad tempus. Si verò malum inferendum non sit privatio beatitudinis, eo ipso non redditur illicitus, & peccaminosus, ille actus; quia nullum est peccatum, ubi nulla est oppositio cum beatitudine & ultimo fine, repugnat ergo Christo, culpæ & pænæ comminatio: quia repugnat metaphysicè, dari in Deo voluntatem negandi Christo beatitudinem, per æternitatem, aut ad tempus; repugnat etiam metaphysicè, Christum peccare; peccaret verò, si eliceret v. g. vel omitteret talem actum: imò & vellet & nollet eandem rem, sub eadem conditione; quia de ratione conditionis impossibilis est, ut eo ipso quòd existat, verificetur eam non existere; consequenter, repugnabit dari comminationem culpæ & pænæ, siquidem hæc comminatio per ejusmodi voluntatem constituitur.

RESPONDETUR. Imprimis, extractio alicujus materiæ, ex actu licito ad illicitum, non fit formaliter istà comminatione, sed hæc est consequens: cur ergo, respectu Christi, haberi non potuit talis extractio, & quidem per potestatem præceptivam, adeoque legislativam? Et sicut peccatum non stat formaliter debito incurrendi damnum: quia hoc debitum sequitur ad peccatum; ita nec præceptum statuit hac comminatione, sed id est secundarius effectus legis. Deinde dici potest, comminationem istam tenere, respectu subjecti, cæteroqui potentis frangere illud, etiam supposito,

quòd ferebatur præceptum; adeoque id bene haberi in præceptis ordinariis, & per ordinem ad nos; per ordinem autem ad Christum, sufficit per vim legislativam, (quam dari respectu Christi non repugnat) extrahi materiam aliquam, de cætero qui licita in illicitam. Rursus, non repugnat etiam, sub conditione, comminationem illam Christo fieri: comminationem, inquam quæ sit conditionata etiam ex parte actus (quia de absoluta ex parte actus infra dicitur.) Sed hæc comminatio erit cum addito, non erit autem comminatio absoluta, cum sit impossibile, ut id non faciat Christus, quod præcipitur. Et sicut licet metaphysicè repugnat Christum peccare; bene tamen ponimus, si mentiretur, peccaret, sed impossibile est illi mentiri; ita dicere possumus, quòd dicat Deus, si hoc faceret Christus, careret beatitudine, sed impossibile est, ut velit hoc facere, datoque illo præcepto, eandem rem velle sub conditione, & nolle absolute, non erit contradictorium: vellet enim non dare beatitudinem, si peccaret; nollet autem absolute negare, utpote sciens non peccaturum. Et sicut scientiæ, prælucentes illis actibus voluntatis: sunt diversæ: nam prior illi præluce scientia conditionata, posteriori absoluta: nec se hæ scientiæ tollunt; ita & voluntates illæ sunt diversæ, nec se tollunt.

INSTAT I. Cui repugnat timor alicujus mali, illi non potest prudenter fieri comminatio timendi mali: quia fructus comminationis, per se, est timor; repugnat autem Christo timor mali culpæ & pænæ, ut docet S. Thomas. Quia videlicet, timor est de malo possibili evenire timenti; impossibile autem est Christo, ut incidat in peccatum, adeoque puniatur pro peccato.

RESPONDETUR. Imprimis, concedendo totum. Dicit etiam Aldrete, quòd non datur præcepta respectu Christi comminativa; sed inde non sequitur, quòd non possit voluntate divinâ, profectâ ab ejus jurisdictione, extrahi aliqua actio, ad rationem jam cæteroqui peccaminosâ futurâ.

INSTAT 2. Repugnat Deum promittere alicui, bonum ipsi impossibile, aut quod est secundum se possibile, sub conditione impossibili: ergo repugnat Deum alicui comminari malum, ipsi impossibile: quale est respectu Christi peccatum, & punitio.

RESPONDETUR. Imprimis, concedendo totum; repugnante tamen comminatione, non repugnat extractio materiæ, de non peccaminosâ hic & nunc, ad peccaminosâ: consequenter nec repugnabit præceptum.

INSTAT 3. ab Autoritate ad Galat. 4. v. 4. *Misit Deus, Filium suum, factum ex muliere, factum sub lege.* Ubi ly *sub*, notat exhibitionem operum, quæ sub lege continentur; non notat autem incussionem timoris, & comminationem.

nem. Et S. Thomas, charitati tribuit, quod Christus pro nobis mortem subierit; negat autem vim coactivam. Ibidem 5. v. 18. dicitur. *Si spiritus ducimini, non estis sub lege.* Et 1. ad Hebr. 1. v. 9. *Iusto non est lex posita.* Quorum sensus est; quod iustus non operatur ex timore poenae, cuius comminatio, est distinctiva legis, à consiliis; sed operatur ex adhaerentia charitatis, ad voluntatem divinam.

RESPONDETUR. Imprimis, concedendo totum: quia procedit de exclusionem comminationis, per ordinem ad Christum, sed negatur, à consiliis, solà hac comminatione, distinguere praeceptum, de quo infra. Deinde possumus hæc intelligi, de exclusionem comminationis absolutæ, non conditionatæ. Rursus non inde sequitur, non extraxisse Deum aliqua, ex hinc & nunc licetè ponibilibus, ad non ponibilia licetè. Quod autem mortem charitati tribuat S. Thomas: hoc significat, quod etiam ad obedientiam, praecepto moriendi, ultimo se resolverit Christus, affectu charitatis erga nos. Item ostenditur, non latum praeceptum Christo, non praeconsultà illius libertate & voluntate, ex charitate se offerentis ad mortem.

4. RATIO ejusdem est. Non congruebat, nec decebat, ut Filius Dei naturalis, intrinsicè determinatus, ut nihil inhonestum ageret, eo legum genere premeretur, quæ imponuntur peccatoribus, aut filiis adoptivis, potentibus filiationi illi renuntiare, pro quo etiam citat S. Thomam, & sicut non praecepta incarnatio, ita nec praecepta mors.

RESPONDETUR. Concedo hoc totum. Sed nego, non decere, ut per vim legislativam, posset extrahi aliqua actio, ex ponibili licetè hinc & nunc, ad non ponibilem licetè, de quo in præsentia disquiritur. Addo, absurdum ipsum urgere, ne dicatur Christo esse praecepta incarnatio: quia hoc ipso inferretur superioritas unius personæ in aliam; jam autem hoc absurdum non inferitur, si ponatur praeceptum obligativum naturæ assumptæ, & per communicationem idiomatum, personæ: ex quo nulla sequitur in personarum qualitas; præcipue autem, quia locutiones sacræ, de praecepto innuunt, quas simpliciter accipi nihil vetat.

5. RATIO. Voluntas Dei, præcipue circa mortem Christi, non erat purè insinuativa maioris perfectionis, sed insuper fuit onerosa, & comminativa alicujus mali, si nollet mori; non enim contulisset illi salutem nostram, si nolisset pati; voluntas autem præcipiens subdito opus, non præcisè ut melius, sed cum comminatione mali infligendi, praeceptum appellatur tamen si nullam inducat obligationem; talesque sunt leges purè poenales.

RESPONDETUR. Concedo, sic sumi posse praeceptum; sed quærere restat: cur non sit Christus

capax præcepti, vi cuius, id quod erat ponibile hinc & nunc, licetè actione, extrahatur ad non ponibilem licetè actione? quod tamen venit propriissime nomine præcepti.

Punctum Difficultatis 3.

Quid tenendum?

PRÆMITTO 1. Quando volumus investigare, an aliqua perfectio competat Deo? recurrimus ad hoc, ex sensu Theologico: an seclusis imperfectionibus, & remanente proprio conceptu illius prædicati, possit adhuc tribui Deo? Cujus ratio est: quia unaquæque res habet sua essentialia constitutiva. Hinc constitutivis illis relictis, demptis autem reliquis, manebit adhuc integra rei perfectio. Et ita, si auferas ab igne calorem, manere adhuc potest forma ignis; licet in illa sit radix exigentia caloris. Porro sequentia, & quæ præscindi possunt, salvâ rei perfectione, seu constitutivis ejusdem, in triplici sunt ordine. Velenim sequuntur physicè, & sunt passionis, aut accidentia distincta realiter, ut calor ab igne; vel sunt sequentia non nisi metaphysicè: & tales sequelæ prædicatorum, cum sint idem realiter cum essentialibus, (hoc ipso enim non essent solum sequentes metaphysicè) ideo sunt tales, ut illis ablatis, non sit perfectio futura eadem realiter. Et sicut, si auferantur essentialia, non esset idem: quodlibet enim est, aut non est; ita & ablatis quæ identificantur, non erit res eadem realiter. Quia tamen salvari in illis dicitur ratio sequelæ metaphysicæ, & accidentis intentionalis; ideo, in ordine ad nostras intentiones, poterit adhuc sine illis salvari essentia. Ratio est: quia nostræ intentiones, pro statu præcisionis, non attendunt ad identificationem realem. Et ita seclusâ per rationem risibilitate, manet adhuc essentia metaphysica hominis, licet non maneat realiter homo. Denique quædam sunt, quæ interdum sequuntur se, & connectunt se secum, in uno actu; ita tamen, ut aliâ in simili actu non necantur. Et ita, si actus fiat ex duobus motivis, necantur illa motiva inter se, in eodem actu; necantur tamen ita, ut interdum in alia intentione separentur.

Applico hæc ad præsens. Inquirendo, an praeceptum & lex, respectu Christi, rigorosa dari potuerit? investigandum, est, an tota essentia præcepti, respectu Christi, salvari possit? licet non ponantur ea, quæ cæteroquin aliquo uno præcipiendi actu connectuntur secum; sed ita, ut se per modum sequentium habeant; & sine quibus essentia præcepti salvari possit.

PRÆMITTO 2. Quid sit Lex, Præceptum, Mandatum, Consilium? Lex potius ligat & ordi-

dinatur ad communitatem: Præcepta sunt etiam particularium. Unde usus dicendi obtinuit: Religioso A, præceptum est in virtute obedientiae. Et non dicitur, lex illi lata est, in virtute obedientiae. Explicat id multis S. Thomas 1. 2. q. 90. a. 2. & 3. in corp. *Mandatum* quoque à Præcepto distinguit ibidem q. 99. a. 5. in corp. per hoc, quia mandatum est de meliori solum, & quod per alios mandatur: præceptum autem est de necessario, & quod quis per se iussit.

Consilium, etiam profectum ab eo, qui habet jus præcipiendi, per hoc discernitur à præcepto, quod indicet solum inclinationem animi, circa aliquod objectum, ortam ex illius speciali prudentia, sine tamen intentione obligandi, quæ est in præcepto, adeoque juxta, S. Thom. 1. 2. q. 108. a. 4. in corp. præceptum importat necessitatem, consilium autem in optione ponitur ejus, cui datur.

Cæterum, quamvis lex & præceptum distinguipossint, in præsentia tamen controversia indiscriminatum usurpantur. *Hac notione terminorum posita*,

PRÆMITTO 3. *In quonam essentia Legis seu Præcepti consistat?* Lex ordinariè (ut dictum in materia de justitia) ita definitur ex S. Thoma, quod sit quædam regula, seu mensura actuum: (supple moralium) secundum quam, inducitur aliquis ad agendum, vel ab agendo retrahitur, quod totum intelligendum est, de inductione habente rationem debiti; ut videre est 1. 2. q. 99. a. 1. & 5. in corp. ipsa enim agenda, sub præcepto non cadunt, nisi in quantum habent aliquam debiti rationem.

Quia verò à debito præsupponitur jus, jusque est activum debiti, cui, pro passivo respondet debitum ex præcepto: ex mente S. Thomæ q. 90. a. 1. ad 1. hinc distinguipoteest præceptum, in activum, & passivum, activum tenet se à parte præcipientis; passivum à parte ejus cui præcipitur. Porro ipsum præceptum activum versari adhuc potest, vel circa ea, ad quæ liberè se extendit; scilicet circa ea, quæ ideo mala, quia prohibita, vel circa ea, ad quæ necessario se extendit; nempe ea, quæ non possunt non prohiberi. Quæritur ergo, in quo steter essentia & definitio præcepti, ad utrumque hoc objectum se extendentis? dicique potest, quod præceptum activum definitivè sit, ordinatio impositiva obligationis moralis, procedens secundum potestatem jurisdictionis. *Ordinatio*, est ei communis, cum quibuscunque directionibus: pro differentia non ultima, dicit *Obligationem*, quæ potest etiam ad justitiam spectare. Porro *obligatio procedens ex potestate jurisdictionis*, est illius ultimò distinctiva. Passivum verò præceptum, erit, ordinatio & impositio obligationis, respondens ordinanti &c.

Quod si quæras, quid sit obligatio? dici potest, quod sit adstrictio ad unam partem. Et ita, si Deus dicat; Non mentiaris, adstringit pro sua parte creaturæ libertatem, ut loquatur conformiter menti. Item, si præcipiat festum; adstringit ad abstinentiam operis servilis, quæ adstrictio, non ita est intelligenda, quasi vi illius auferatur libertas agenti: sed quia est determinatio malitiæ objecti, ad quam se exporrigere, natum est præceptum. Hæc ordinatio, si sit ita impositiva obligationis, ut non potuerit non imponi; versabitur circa objectum de se malum. Si poterat non imponi; versabitur circa indifferentes in ante.

Dando autem rationem communem ad præceptum activum & passivum, erit ordinatio, cum impositione obligationis moralis, secundum potestatem jurisdictionis, quæ impositio est quid commune, ad activum & passivum; & si sit ordinatio activa, & impositiva, supponet pro præcepto activo; si sit ordinatio impositiva, erit præceptum passivum.

In his obligationibus, hæc est differentia: quia obligatione, circa ea quæ non poterant non prohiberi, Deus non adstringit libertatem suam divinam, de hoc extrahendo, ad rationem mali: independenter enim à Dei voluntate, mentiri est malum; adstringit autem suam libertatem, dum vi suæ præceptiva utitur, circa ea, quæ poterant non prohiberi. Rursus, vi illius prioris præcepti, non extrahit Deus objectum à conditione objecti honestæ cæteroqui actione, independenter à prohibitione divina, exercendi; in posteriori præcepto extrahit. Denique, in posteriori præcepto, est liber utilitatis publicæ, vel publicæ oppositum; in posteriori autem, non est liber, ut publicet v. g. mendacium esse licitum; sed est liber in his, solum quoad modum publicandi, vel per revelationem, vel per dictamen.

PRÆMITTO 4. *Licet formando præceptum, semper debeat salvari essentia præcepti; aliter tamen illud respectu ingenuorum, aliter respectu servilium, formatur.* Ostendit hoc ipsa ratio præcipiendi in humanis: ipsaque diversitas rerum publicarum: in regno enim electivo, paretur ita Principi, ut tamen supponatur, ipsâ electione dari illi facultas, præscribique modus imperandi; & si regimen ingrediatur etiam respublica: imperatur, sed consentientibus, per suos Principales, subditis. Et ratio est: quia licet omne præceptum involvat rationem debiti; ita tamen illam involvit, ut non sit debitum rigorosum; adeoque admittit medium rationis: consequenter admittit attendentiam ad conditionem Personarum. Et si in distributiva (licet hæc ultimò quiescat in medio rei) attenditur ad dignitatem personarum proportionandam; multo magis id præcepto conveniet.

PRÆ-

PRÆMITTO 5. *Salvari bene posse rationem præcepti, sine comminatione pœnæ.*

RATIO. Tum quia, ut dictum, in alio stat essentia præcepti. Tum quia, si potest secundum personarum dignitatem formari aliter & aliter præceptum: Ergo etiam potest esse dignitas, cui non sit intimanda pœna. Tum quia, tunc rationabiliter intimatur pœna, quando rationabiliter præsumitur periculum non obediendi; fieri autem potest, ut sit subiectum capax præcepti, & tamen non sit capax periculi disobediendi. *His præmissis*

FORMANTUR TENENDA.

DICENDUM est 1. *Christum Dominum non fuisse capax præcepti, de non peccando, circa ea, quæ de se mala sunt.*

PROBATUR 1. Quia non potest homini imperari, ut ex obedientia sit homo: Ergo neque potest imperari Christo, ut v.g. non mentiatur; idque ideo: quia non magis est impossibile homini, ut non sit homo, ac est impossibile Christo, ut mentiatur.

PROBATUR 2. Quia non potest Deus imperare cuiquam impossibile: Ergo neque prohibere id Christo, quod, quamvis non censeretur illi prohiberi, est impossibile ut committat; non enim est major ratio, cur non habeat æqualem vim retrahendi, à præcipiendo, ac à prohibendo, impossibilitas faciendi, utrobiq; inclusa.

PROBATUR 3. Quia per ordinem ad talia objecta, formatum Christo præceptum, & esset obligatio moralis à potestate jurisdictionis imposita, ut supponitur; & non esset: quia respectu cuius obligatio non habet effectum suum formalem obligandi, respectu illius non est obligatio. Tum quia respectu cuius, unio ita se habet, ac si non esset unio: respectu illius non est unio: Ergo idem est de obligatione. Tum quia, antequam esset obligatio, non erat obligatio: Ergo etiam cum est obligatio, si non habet effectum formalem obligandi, non est obligatio. Tum quia obligatio, hoc ipso seipsam non habebit, si non obligabit; & cum nihil possit non habere seipsum, & non esse seipsum: etiam obligatio non potest non obligare. Minor principalis probatur, nempe hæc. Sed obligatio, per ordinem ad talia, respectu Christi, non poterat habere effectum suum formalem. Quia non censetur obligari eis ea obligatione, ne mentatur v.g. cui siue obligatio illa accedat, siue non, mendacium est factum impossibile: redibuntque rationes immediatè pro majori facta. Deinde, obligatio necessariò debet esse præsupponens liberum: & quod, nisi ligetur, defectu obligationis, extendet se ad hæc, ad quæ non præsupponitur ligari: Christus autem non erat liber respectu mentiendi, sed necessitabatur ad non mentiendum.

OBJICITUR 1. Si Christus non erat capax præcepti, v.g. circa non mentiendum: Ergo si per impossibile mentitus fuisset, commisisset nonnisi peccatum philosophicum; quia nullo modo sibi prohibitum à Deo.

RESPONDETUR. Peccatum philosophicum non per hoc formalisatur, quod fiat circa rem à Deo non præceptam: sed quod patretur, sine advertentia ad Deum; quod in impossibili illo mendacio Christi non esset: diceret enim Christo conscientia illius, quod hoc mentiri, quod est mihi impossibile, displiceat Deo, & fundet ejus averfionem, licet, per impossibile, mentiendo, non commisisset inobedientiam rigorosam & formalem, sed solum materialem; ponendo mendacium, quod est materia cæteroquitalis, ut Deus illam prohibuerit.

OBJICITUR 2. Prohibitum naturæ intellectuali creatæ, ut sic, est prohibitum etiam Christo; aliàs hoc ipso non esset prohibitum naturæ intellectuali ut sic; prohibitum autem Christo, est præceptum Christo.

RESPONDETUR. Prohibitum materialiter toti naturæ intellectuali, est etiam prohibitum Christo; ita tamen, ut hoc non veniat nomine præcepti formaliter. Porro nomine præcepti materialiter, venit id, quod est dissonum naturæ intellectuali; præceptum autem formale, insuper requirit usum potestatis, jurisdictionis: qui usus non habetur, nisi respectu puræ creaturæ: hinc etiam respectu Dei, mendacium est dissonum; & tamen respectu Dei, non est præceptum, de non mentiendo.

OBJICITUR 3. Hoc, quod est dissonum naturæ intellectuali, potest adhuc prohiberi specialiter à Deo, datque locum legi divinæ: Ergo & hoc, quod cæteroqui est impossibile factum Christo, potest reddi prohibitum, prohibitione divina.

RESPONDETUR. Disparitatem esse; quia in casu antecedentis, datur effectus illius præcepti, nempe determinatio illius objecti, à parte Dei, extractioq; illius ad statum peccati proximè Theologici; jam autem in casu consequentis, non habebit præceptum ullum effectum, ex jam dictis.

DICENDUM est 2. *Respectu eorum, quæ cæteroqui potuissent honestè actione fieri, vel non fieri, datur locus præcepto, respectu Christi.*

PROBATUR 1. Omnibus illis auctoritatibus, Scripturæ, & Patrum, quæ innunt de præcepto dato Christo; & in particulari de præcepto moriendi; quam tamen mortem, independentem à præcepto, potuisset Christus oppetere, vel non oppetere: *Nemo enim animam ejus tollebat ab eo.*

PROBATUR 2. Quia in tali præcepto, nulla repugnantia; possibile ergo erat respectu Christi; & si supponatur, de facto latum fuisse hoc

præceptum, simpliciter accipientur, & ut sonant, verba Patrum.

PROBATUR 3. Quia vel poterant, respectu Christi, extrahi aliqua materia, ut non possent jam honestâ actione exerceri, vel non poterant extrahi? si non poterant extrahi: Ergo non poterat Christus, nisi mori; nam nunquam actione honesta potuisset exerceri, non mori: ut supponit respondens, dum negat, posse præcepto extrahi materiam, ut non fiat jam honesta actione id, quod cæteroqui actione honesta fieri potuisset; nullaq; dabitur in Christo libertas. Si poterat extrahi: hæc extractio, non potest fieri solo consilio; quia licet fiat oppositum consilio, honestè fit: ut honestum est, esse divitem, etiam posito consilio Christi, de paupertate: Ergo illa materia debet extrahi vi præceptivâ. Quod autem dicitur, hoc ipso futurum Christum servum; id non convincit: quia phrasis est Scripturæ, *Formam*, inquit, *servi accipiens*.

DICENDUM est 3. *Admissio præcepto, circa prædicta, non debet admitti, quod adjungatur comminatio pænæ.*

PROBATUR 1. Non potest ferri Christo præceptum rigorosum, de non mentiendo: Ergo nec comminativum: quia illorum utrumque frustra foret; & sicut, frustra esset præceptum de non mentiendo: quia sive fiat præceptum, sive non fiat, impossibile est Christum mentiri; ita & comminatio pænæ est impossibilis: hæc enim supponit culpam, impossibilis autem est suppositio culpæ, in Christo.

PROBATUR 2. Quia præcepta, respectu hominum, non æqualiter formantur, salvâ essentiâ præcepti; nec omnibus, quibus præcipitur, fit comminatio pænæ, sed nonnisi parum ingenuis: Ergo neq; Christo, debebat Deus comminari pænâ; cujus tanta ingenuitas.

PROBATUR 3. Quia comminatio pænæ, non est essentia præcepti, sed est alius actus, natus sequi præceptum: non enim ideo aliquid præcipimus, quia comminamur; sed comminamur, supposito præcepto. Deinde commina-

tio, cum sit actus voluntatis, debet habere prælucentem sibi actum intellectus, qui non potest præluere hic; quia, ut comminatio pænæ sit prudens, debet supponere possibilitatem reatus, qui in Christo non potest supponi.

Addo. Quando jam, ex factibili cæteroqui honesta actione, extrahitur objectum, ad non factibile honestâ actione, idque per ordinem ad Christum; hoc ipso, exierit sese impossibilitas peccandi, redditq; illud objectum impossibile Christo: quâ redditione impossibilitatis positâ, informatur jam divinus intellectus, non esse comminandum; siquidem jam evadit illud impossibile ut fiat.

Sed potestne Deus Christo comminari culpam? Si per ly *comminari culpam*, intelligatur extrahi materia ad rationem prohibitæ: vi secundæ conclusionis, capax est Christus comminationis culpæ: si per ly, *comminari*, intelligatur intimatio culpæ, quæ nata est fieri post latum præceptum: sic non est etiam comminationis culpæ capax Christus; quia sive illa comminatio fiat, sive non fiat, jam lato illo præcepto, non poterit illud non facere Christus. Hinc præceptum illud, de quo 2. conclusio, ita intelligendum est formari: Hoc potuisset honestâ cæteroqui actione fieri vel omitti, sed præcipio ut fiat; non verò sic: Hoc non fac, quia si feceris, peccabis: antequam enim intelligatur istud, *Si feceris, peccabis*, incipit jam occupare illam materiam, & ad illam se exporrigere, impossibilitas peccandi, enervatq; vim ponibilitatis illius actus, qui intinet peccatum.

Neque valet si dicas. Saltem est Christus capax conditionatæ comminationis: si enim res sit de conditionata comminatione, quoad culpam, illius est capax Christus: verè enim dicitur intellectus divinus Deo; si hoc faceret, peccaret humanitas Christi. Sed non est necesse, ut sequatur actus voluntatis absolutus (de quo hic) quo dicat; volo punire si faciat. Ratio: quia ne ad illud volo absolutum profiliatur, obest prævisio absoluta impossibilis culpæ.

